

Управління культури Черкаської обласної
державної адміністрації
Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова
бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

Запровадження інноваційних форм роботи бібліотеками міста Умань

(Досвід роботи)

Черкаси-2015

Запровадження інноваційних форм роботи бібліотеками міста Умань: з досвіду роботи / КЗ «ОУНБ ім. Тараса Шевченка»; уклад. Т.В. Демидюк, опрац. Т.В.Горда. – Черкаси, 2015. – 16с.

Підготувала:	Т.В.Демидюк, методист Уманської ЦМБ
Опрацювала:	Т.В.Горда, гол. бібліотекар НМБ ОУНБ
Редактор:	В.К. Величко
Відповідальна за випуск:	Л.П.Капкаєва

Підписано до друку 15.09.1015. Тираж 35. Ксерокс ОУНБ ім. Тараса Шевченка

Сьогодні інноваційна діяльність сучасних бібліотек міста Умань є одним з пріоритетних напрямків роботи. Основною метою інновацій є пошук, оцінка, створення та впровадження бібліотечних нововведень, що характеризуються абсолютною або відносною новизною, яка виходить за межі сталих традицій і виводить професійну діяльність на принципово покращений та якісно новий рівень.

Комп'ютеризовані книгозбірні виконують особливу місію – поєднують традиційну культуру спілкування з книгою та новітні інформаційні технології.

Мрія працівників бібліотек про комп'ютеризацію стала реальною після перемоги Уманської міської ЦБС у III та V раундах (2012 – 2013) конкурсу проектів програми «Бібліоміст» за підтримки місцевої влади. Завдяки впровадженню Інтернет-технологій бібліотечні заклади перетворилися на сучасні інформаційні громадські центри, отримали можливість надання та широкого рекламування нових послуг серед місцевої громади.

Дев'ять із десяти бібліотек міста оснащені новітньою комп'ютерною технікою. Всього в бібліотеках системи функціонує 27 одиниць комп'ютерної техніки з вільним доступом до мережі Інтернет та 7 багатофункціональних пристроїв.

За участі в програмі «Бібліоміст» працівники мали можливість ознайомитися з досвідом роботи провідних бібліотек України. Позитивний вплив справило відвідування ярмарків бібліотечних інновацій, зокрема: міжрегіонального ярмарку «Бібліотечні інновації для громад: створюємо майбутнє», який відбувся на базі Вінницької обласної наукової бібліотеки ім. К.А.Тімірязєва; ярмарку бібліотечних інновацій «Сучасна бібліотека: рухаємось вперед» та зу-

стрічі переможців V раунду конкурсу «Організація нових бібліотечних послуг з використанням вільного доступу до Інтернету» в м. Київ, міжнародній науково-практичній конференції «Трансформація бібліотечного простору - шлях до «Відкритої бібліотеки» - у Кіровоградській ОУНБ ім. Д.І. Чижевського та ярмарку інновацій на базі Черкаської ОУНБ ім. Тараса Шевченка «Бібліотек@: територія ідей».

Такі заходи надихнули працівників ЦБС на нові ідеї та проекти. На основі цього проведено власний ярмарок бібліотечних інновацій «**Бібліотека майбутнього вже сьогодні**».

Бібліотечні працівники активно відгукнулися на заклики проведення ярмарку, проявили здатність на практиці втілювати задумане в життя, виявили невичерпне джерело натхнення, організаційний підхід, ініціативність та новаторство. Бажання змін допомогло експериментувати при підготовці матеріалів та оформленні експозицій.

У соціальних мережах опубліковано оголошення щодо проведення ярмарку, запрошено колег бібліотечної мережі міста (навчальних закладів, установ, організацій та студентів бібліотечного факультету УДПУ).

Захід відбувся в приміщенні бібліотеки-філіалу №4. Методист Т.В. Демидюк відкрила дійство читанням власного вірша, присвяченого діяльності ЦБС. Представлення доробку бібліотек здійснювалося з використанням мультимедійного обладнання.

Гості мали можливість ознайомитися з цікавими експозиціями, найрізноманітнішою бібліотечною продукцією. Впровадження сучасних інформаційних технологій сприяло поліпшенню якості бібліотечних видань, збільшенню та урізноманітненню видів малих форм, зростанню кількості

роздаткових джерел для цільових аудиторій. Під час проведення заходу презентувався широкий вибір бібліотечної продукції (закладки, буклети до ювілеїв митців, виходу нових краєзнавчих книг, цікавих подій, візитівки, пам'ятки, листівки, оголошення та інше). Заслужували на увагу глядачів такі матеріали:

- **бібліографічні довідки:** «Лицар Уманської поезії Михайло Малиновський» – БФ №2, «Знайомтесь! Марія Матіос» – ЦБ;

- **тематичні покажчики літератури:** «Умансько – Ботошанська операція» – ЦБ, «Співець Коліївщини – Северин Гощинський» (1801 – 1875) – ЦБ;

- **тематичні підбірки:** «Я хочу правді бути вірним другом» (до 80- річчя від дня народження Василя Симоненка) – БФ №2, «Шевченко і Умань» (до 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка) – ЦБ;

- **путівник** «Вулицями мікрорайону «Нова Умань» – БФ №6;

- **довідники:** «Своєчасно одержана інформація – шлях до успіху» – БФ №1, «Бібліотека – це той храм, де народжується і зберігається духовність» – БФ №4;

- **бібліографічні нариси:** «Здоровше з гумором живеться» (гуморист І. Чучмій) – ЦБ, «Лікар. Поет. Науковець. Воїн» (М. Коструба) – ЦБ;

- **рекомендаційні покажчики літератури:** «Кузня хліборобських кадрів» (Уманському національному університету садівництва – 170років) – ЦБ, «Музичному мистецтву – душу і серце» (50-річчя Уманському обласному музичному училищу) – ЦБ;

- **буклети:** «Красне письменство рідного краю», «Що таке наркозалежність» – БФ №5, «На допомогу учням» (профорієнтація) – БФ №1 та інші.

Презентуючи гостям відеоперегляди, бібліотечні працівники намагалися зацікавити відвідувачів, розповідали про робочі будні, досягнення, впровадження інноваційних форм діяльності, вносили родзинку, яка оригінально і креативно характеризувала діяльність кожного закладу та сприяла формуванню їх позитивного іміджу.

Присутні здійснили екскурс «Стежками бібліотечної системи». Презентація БФ №1 була представлена у вигляді «Бібліотечної кухні». Центральна міська бібліотека зацікавила присутніх циклом заходів «Таланти твої, Уманщино» та «Навчальні заклади Уманщини». Проект «Бібліотека – колиска творчості письменника» підготувала БФ №4, а БФ №5 запропонувала відвідувачам проекти – «Бібліотека у співпраці та партнерстві» та «Історія краєзнавства Уманщини». ДБФ №2 винесла на розгляд колег проект «Інклюзивна освіта в бібліотеці» (бібліотерапія) та інше.

Під час створення експозицій використовувалися айс-стопери. Привернуло увагу відвідувачів «Рекламне дерево», виготовлене БФ №4. На його листках демонструвались рекламні оголошення. Окрім цього, бібліотечні працівники створили «Дерево бажань», на якому присутні могли письмово залишити свої враження та побажання.

У художньо обладнаних скриньках містилися оригінальні вітання, подарунки, побажання, а відвідувачі мали можливість обирати їх за принципом розіграшу лотереї. Так з

«Книжкової скарбнички», виготовленої БФ №1, зацікавлені діставали оригінальні вітання, подарунки, передбачення нових подій в їхньому житті. БФ №5 створила «Скарбничку добрих справ», а БФ №2 – «Корзинку чарівних побажань», в якій містилися смайлики з побажаннями та прикріплені до кожного цукерками.

БФ №1 підготувала літературний подіум «Читай наше – шануй рідне», який популяризував одинадцять рекомендаційних покажчиків «Українські письменники сучасності». Видання були представлені у вигляді макету з дванадцятикутних блакитних зірок з портретом письменника по центру, а кожний кут – його твори.

Відвідувачам запропонували «Квіти бажань», створені з символічних різнокольорових пелюсток, кожна з яких «озвучувала» послуги бібліотеки, побажання гостей та вітання бібліотечним працівникам.

«Бібліогномик» та «Бібліодомовичок» стали символічними фігурками ярмарку, їх вдало представили БФ №4 та БФ №1.

Бібліотекарі мали шанс проявити творчі, інноваційні, організаторські здібності у вигляді виставок-інсталяцій, на яких демонструвалися вироби декоративно-прикладного мистецтва (квілінг, оригамі, аплікації, витинанки, бісероплетіння, паперова пластика, українські ляльки-мотанки, в'язанки та інше), що не залишили байдужим жодного відвідувача.

Ознайомившись з експозиціями та відео-презентаціями, кожний мав змогу віддати свій голос за ту бібліотеку, яка найбільше сподобалась, поклавши в скриньку для голосування відповідний флаер.

У результаті підрахунку голосів переможцями стали: БФ №4, ДБФ №1, БФ №5, які були відзначені грамотами та цінними подарунками.

Присутніх пригостили короваєм, виготовленим Оксаною Нечеснюк, бібліотекарем БФ №4.

Організуюючи проведення ярмарку, бібліотечні працівники проявили високе почуття відповідальності, неабиякий ентузіазм, активність, новаторський підхід, організаторські здібності, здатність творчо мислити, ініціативність, знання Інтернету, уміння зацікавити громадськість, бажання і надалі втілювати в роботу інновації. Бібліотеки ще раз зарекомендували себе як сучасні інформаційно-культурні заклади, які сприяють поліпшенню соціально-економічного життя міста.

Захід супроводжувався виступом ансамблю «Ятрань» Уманського обласного музичного училища ім.П. Демуцького. Проведення ярмарку висвітлювали телекомпанії «Умань» та «Сатурн-TV».

З упровадженням сучасних новітніх технологій в арсеналі бібліотек міської ЦСБ з'явилися нові форми роботи.

З метою активізації і стимулювання творчої ініціативи бібліотечних працівників, центральна бібліотека та філіали активно включились у створення **буктрейлерів**, які демонструються на їх сайтах та блогах.

Колективом БФ №5 за 5 місяців 2015 року створено 13 буктрейлерів. Серед них ряд відеороликів, присвячених Року ветеранів Другої світової війни 1941-1945 років. Це, зокрема, цикл буктрейлерів по книгах О.М. Філя «Іван Черняхівський» та Василя Даценка «Зелена Брама: повернення до легенди», «Історія Уманщини в іменах. Друга світова війна», «Усна історія Уманщини – діти війни – літописці»,

«Красне письменство Уманського краю про Велику Вітчизняну» та інші.

Працівниками БФ №5 проведено **віртуальний День інформації** «Простим героям – честь і слава» (з нагоди Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав), до якого включено **відеоролик** «В горнилі локальних конфліктів». Крім цього, створено відеоролики: «Фотозгадка ветеранів Другої світової війни...», «Умань – моє місто: Друга світова війна», «Перемога, свята Перемога» та «Солдат України».

Привертають увагу відеоматеріали про життя бібліотек. Є популярними і гумористичні відео, які переглядають під час відзначення Всеукраїнського дня бібліотек на базі БФ №4.

Працівниками БФ №5 до 115-річчя від дня народження Ю.К.Смолича, уродженця міста Умань, створено **відеокліп**, в якому використано автобіографічні документи, фото, ілюстрації книг письменника, краєвиди міста Умані, кадри із кінофільмів «Визволення», «1943». Також створено **вебліографічні списки**: «Наш край - Уманщина (XIX-XX ст.)», «Віртуальна школа професійного становлення молодого педагога», «Інноваційні технології в сучасній школі», «В'язання. Сайти в Інтернеті», «Знайомтесь: наші видання» та інші.

З метою організації змістовного дозвілля в БФ №1 проведено **слайд-вечір** «Світ завжди благословляє сонце, що встає, і серце, що кохає» з використанням фрагментів телепередачі «Жди мене», рок-опери «Юнона і Авось», класичної, симфонічної і сучасної музики. Заслужують на увагу **слайд-презентації**: «Книги - ювіляри 2014 року», «Найвідоміші бібліотеки світу», «Нестандартні книги»,

«Історія святкування Пасхи», «Диво на ім'я книга» та інші проведені бібліотекою-філією №4

Добре зарекомендували себе інноваційні масові заходи, зокрема, **флешмоб**.

У центральній дитячій бібліотеці було обговорено план підготовки та проведення заходу екологічного спрямування. У зазначений час, у центральному парку зібрались учасники, переважно молодь міста. Всі були одягнені в яскраві футболки та тримали зелені прапорці. Ставши в коло, вони почали повільний танок. Раптом один з учасників вигукнув: «Біда!». Всі заметушилися, швидко зняли яскраві футболки, залишившись у чорних. У цю мить кілька учасників розгорнули плакати з написом «Природа така гарна» та «Збережи природу і себе в ній». Всі розбіглися, вручаючи перехожим листівки з переліком тих місць, які потребують екологічної допомоги.

Флешмоб «Букет для мами», присвячений Дню матері проведено БФ №1. Бібліотекарі і читацький актив підготували квіти, вітальні листівки для найріднішої людини – мами, зверталися до перехожих з проханням привітати своїх матусь, віддати для подарунку листівку, квіти, вірші.

Така інноваційна форма роботи дозволяє не лише повному представити бібліотеку, а й продемонструвати її сучасні можливості серед місцевої громади.

Креативні заходи організовуються для юнацької категорії користувачів. Працівниками центральної районної бібліотеки проведено **квест** «Мандруємо бібліотекою» з використанням традиційних джерел інформації та Інтернет-ресурсів, який сприяв підвищенню рівня інформаційної та довідково-бібліографічної культури читачів.

Зацікавила відвідувачів юнацького відділу центральної бібліотеки **літературно-інтелектуальна дуель** «О рідна мово! Що без тебе я» – протистояння двох команд, що сприяло засвоєнню матеріалу, розвитку розумових та мовних здібностей.

Молодь взяла активну участь у **Журналістському дебюті** «Наш край – історії скарбниці», який проводила ЦБ у три тури.

Перший тур – *відеопрезентація* «Рідної землі минула доля». Читачі заздалегідь готували відеоролики, а тема обиралася за бажанням.

Другий тур – *прес-конференція*. Конкурсантам пропонувалась конкретна тема, до якої вони повинні були підготуватися протягом 10 хвилин, використовуючи статті, фото-, інформ-матеріали, а потім відповідати на запитання присутніх в режимі прес-конференції.

Третій тур – *експрес-перегони* «Моя стаття на перших шпальтах». Учасникам заходу необхідно було підготувати коротку статтю певної тематики. Головною вимогою перегонів була оперативність та зміст, достойний перших шпальт. Усі презентації демонструвались за допомогою мультимедійної дошки. Роботи оцінювались членами журі та глядачами. Найкраща відеопрезентація транслювалася в новинах місцевого телебачення. Це була робота Олени Цимбал «Мій край – історії скарбниці». Авторка вдало презентувала свою роботу, зацікавила аудиторію та спонукала до подальшого самостійного вивчення теми.

Позитивний вплив на інтерес молоді до читання мав **літературно-творчий конкурс**, проведений центральною

районною бібліотекою «Прихили своє серце до книги» за номінаціями:

- «обдарована особистість»;
- «фанат-фентезі»;
- «містер-детектив»;
- «лицар історичного роману».

По закінченні конкурсу переможців відзначили подарунками. Кращу роботу можна знайти на сайті центральної бібліотеки для дорослих.

До 200- річчя від дня народження Т.Г.Шевченка у БФ №4 запроваджено **мандруючий лист** «Я дякую тобі, Тарасе!». Нестандартна форма роботи тим цікава, що вимагала від учасників творчості та самостійності. Вони змогли проявити себе як журналісти, режисери, художники. Перехожим на вулиці запропоновано написати листа, виразивши своїми словами любов до творчості Т. Шевченка. Кожен, хто погоджувався, отримував флаер та слова подяки.

Однією з цікавих форм роботи БФ №1 став **букросинг** «Прочитав – передай іншому». Для цього було обладнано стелаж, на якому відвідувачі залишали прочитані книги з домашніх бібліотек для обміну з іншими. «Перетворимо увесь світ в бібліотеку!» – таким став девіз учасників читання.

У бібліотеці-філіалі №4 відбулася **Інтернет – конференція** «7 чудес України» в режимі скайп-спілкування. В ній брали участь представники шести бібліотек України з міст Кам'янецьк-Подільська, Києва, Умані, Севастополя, Хотина, Запоріжжя, в яких знаходяться відомі чудеса України. Про «Софіївку» розповіла доктор біологічних наук, працівник дендрологічного парку «Софіївка» Ганна Аркадіївна Куземко.

У БФ №1 популярною стала нова форма роботи - **«Профорієнтир»**, яка висвітлювала такі теми: «Обираємо свій фах безпомилково», «Жінка і влада». На заходи були запрошені представники державних органів влади, громадських організацій, сучасних професій: дизайнер, програміст, стиліст та інші. Використовуючи Інтернет – ресурси, вони продемонстрували ази своєї роботи, провели майстер-класи, надали індивідуальні поради присутнім.

Працівниками БФ №6 запроваджено новий масовий захід – **«Інтернет-навігатор»**, перша тема якого: «Як я заробив свій перший капітал».

Учасникам було запропоновано огляд Інтернет-ресурсів, які дають відповідь на такі запитання:

1. Закони України на захист дитячої праці?
2. Як розпочати бізнес без початкового капіталу?
3. Як заробити на хобі? та інші.

Велику цікавість у присутніх викликала онлайн-подорож до бізнес-школи «Маленький бос – великий бос» та відео-добірка «Бізнес ідей».

Серед бібліотек системи стали популярними **бібліотечні акції**.

Щорічно для першокурсників бібліотечні заклади проводять акцію «Бібліотека без кордонів», під час якої безкоштовно записують нових користувачів. Акція супроводжується **відеознайомством** « Книга плюс Я дорівнює Друзі».

Патріотично налаштованою стала акція «Солодка «валентинка» – воїну», проведена до Дня святого Валентина, яка засвідчила про повагу, вдячність, підтримку нашим захисникам Вітчизни. Активна група з числа юнацької молоді, за покликом серця та зі щирим бажанням допомогти, виготовила солодкі «валентинки» для воїнів АТО. До заходу

приєдналися студенти фізико-математичного факультету УДПУ. Завершилась акція патріотичним **відео-уроком** «Повертайтеся живими, воїни!».

Бібліотеки системи є тими закладами, яким притаманно консолідувати громадськість щодо вирішення соціально-значущих проблем. Соціальне партнерство історично ґрунтується на активній взаємодії бібліотек з іншими установами й закладами для проведення спільних заходів.

Традиційними партнерами бібліотек залишаються освітні заклади. До бібліотечних заходів долучаються фахівці-екологи. У роботі бібліотек з патріотичного виховання населення надійними партнерами є міські організації воїнів-афганців, ветеранів війни, військові частини А 3024 та А 2614 та інші.

Тісна співпраця єднає бібліотеки з Уманським літературним об'єднанням «ЛІТ'О», засобами масової інформації – місцевим радіомовленням, редакцією газети «Уманська зоря», телекомпаніями «Сатурн-TV» та «Умань».

Інновації стали невід'ємною частиною бібліотечного життя. Вони допомагають закладам запроваджувати нові бібліотечні послуги, формувати позитивний імідж серед суспільства та громади. Тільки рухаючись в ногу з часом, ми можемо бути впевненими, що у нас є шанс вижити на просторах глобалізації та забезпечити якість послуг, удосконаливши модель сучасної бібліотеки.

Видавець: КЗ «ОУНБ імені Тараса Шевченка»
18000 м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького,8
Електронна адреса: ounb@library.ck.ua
Науково-метод. відділ: metod@library.ck.ua